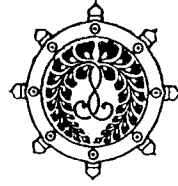

回
向

SHO

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME

NR 24

Zittaart 21

2419 Lille (Poederlee)

December

België

ONS DAGELIJKSE LIJDEN

(voor een vriend in 't ongeluk)

Je hebt goed 'n goed boeddhist te zijn en pertinent te weten dat onze existentie diep getekend is door lijden, vergankelijkheid en niet-ikheid, zolang die *Drie Kenmerken* enkel braafjes in je boekje vermeld blijven, maak je d'r toch niet al te veel problemen over. Het is dan wel erg fijn erover te converseren in serieus gezelschap. Dat verklaart meteen waarom er in ons midden zoveel "salon-boeddhisten" rondlopen, die tot nut van 't algemeen overvloedig met *nikaya's*, *abhidhamma's*, *tantra's* en *Nagarjuna's* kunnen uitpakken.

Maar wanneer het stringente lijden je plots, onverwachts bij de strot vastpakt, dat je veilig salon-bestaan op één dag of één week volledig in gruzelementen gedonderd wordt, - dat je meteen ontvalt wat je jaren en jarenlang zo dierbaar (en eigenlijk erg gewoon) was, de liefde van je vrouw, de vriendschap van je vriend, je thuis, je *bien-se-sentir dans-sa-peau*...

Je hebt dan goed jarenlang 'n goed boeddhist geweest te zijn : zo'n katasstroge overvalt je net even goed als om 't even wie.

Het is heus geen verdienste boeddhist (met of zonder hoofdletter) te zijn. Het is niet altijd zo prettig, zo even gemakkelijk een boeddhist te zijn. Het leven, het lijden zal je er niet minder of meer om sparen, enkel maar omdat je meent te weten waar

ergens het lijden vandaan komt.

Je denkt het te weten : ons bestaan is niet zo schitterend. Al dat getoeter en dat geblink dat we willens nillens ondergaan, is slechts een lege schijn waarmee onze mensenmaatschappij probeert de levensproblemen weg te moffelen.

Je mag denken dat dit verraad is. Trouwens, word je niet elk moment van je bestaan verraden ? Door je baas, door je vrouw, door je kinderen, door je familie, door je beste vriend, door de postbode, de belastingscontroleur, de minister van binnen- of buitenlandse zaken, door de NATO et door de UNO, door de groenen en door de martianen en door... en door...

En vooral door jezelf.

Omdat je meende dat jij veilig buiten het bereik van het lijden stond, omdat je allicht meende dat je goede voorbeeld ook de anderen tot voorbeeld zou dienen, omdat je meende dat de zegen van de Boeddha je veilig stelde...

Je hebt, als oprecht Theravadin, dat mooie Dhammapadam gelzen en herlezen. Ben je dan echt vergeten dat er iets in staat als **NERGENS IN 'T HELE HEELAL IS ER OOK MAAR ÉÉN PLAATS WAAR JE ONTKOMEN KAN AAN HET KARMISCHE ONHEIL.** En heb je, als boeddhist, ooit durven denken dat je buiten dat karmische onheil stond en dat lijden je voortaan bespaard zou blijven ? Dat de vergankelijkheid van alle dingen netjes en ongestoord aan je voorbij zou gaan ?

Ik weet het wel : van je vriend en bonze van de Jodo-Shinshu verwacht je woorden van troost. Hoe graag toch zou ik die vinden.

Natuurlijk : ik zou een wijze homelie kunnen afsteken, erg pastoraal en zalverig sermoneren over de dingen die komen en gaan, over de verdienste van het lijden, het nut van de beproeving. Dat helpt je geen zier, maar biedt mij de gelegenheid te tonen hoe welsprekend ik toch ben.

Dat helpt je geen zier, dat troost je niet, dat balsemt je

zere wonden niet.

Daarbij : zeggen dat het wel voorbijgaat, dat kan je nu niet geloven; dat je braaf moet zijn zoals het een goed boeddhist betaamt, dat wekt braakneigingen.

Neen, die taal gelukt mij niet. Al te vaak heb ik in eigen vlees pijn gevoeld, - dat ik verdomd goed weet hoe nutteloos dat gesuiker en dat gestroop wel is. Deed ik het toch, ik zou me *face à moi-même* een huichelaar vinden.

De Leer van de Boeddha is geen zalfjes-strijken.

Het Pad van de Boeddha betreden is een martiale kunst.

Het Boeddhisme is geen medicijn tegen nevrosen of psychosen, het is een crisis-methode van vallen en opstaan.

Daarom, mijn vriend, heb ik niet die woorden die je eigenlijk, in je diepe verlatenheid van me verlangt.

Ik heb trouwens geen woorden voor geheel het lijden, dat van elk onder ons. Hoe zou ik ?

Maar dit wil ik toch nog zeggen, ook al bevalt het misschien zo best : beschuldig niet al te veel. Je ontdekt nu in de anderen de dieptes van illusie en zelfzucht. Gedenk echter dat wij allen (allen !) in en uit dwaasheid, nijd en begoocheling leven.

Niemand van ons is verschillend van diegenen die je liefde en vertrouwen bedrogen hebben.

Ik wil de zalving niet zover drijven dat ik zou zeggen dat je ze moet vergeven omdat zij niet weten wat zij doen.

Toch zou ik wel graag zien dat je, nu of later, uit vriendschap voor mij of uit overtuiging in de Leer van de Boeddha, in alle wezens die drie verd... tekenen van het bestaande zou zien, zou erkennen, zou be-leven om tot een spiegelbeeld van je eigen bestaan te komen.

Ongelukkige vriend, ik kan je niets anders bieden dan de machteloze helpende hand van een vriend, met daarbij de woorden van de Boeddha en van alle meesters en wijzen die het *Leeuweropen*

van de Leer , over de jungle van ons lijden heen, tot ons gebracht hebben.

Tot de woorden van de mij zo intiem dierbare Shinran Shonin toe :

*het al-omvattende heerlijke licht straalt eeuwig
beschermend over ons;
ofschoon het duister van de onwetendheid reeds verdreven is,
blijven de dichte nevels van begeerte en verlangen, van haat
en nijd
nog steeds de hemel van 't diepe vertrouwen aan onze blik
onttrekken.*

*En zelfs als de zon voor ons verduisterd is door mist en
wolken,
toch schijnt ook onder 't wolkendek dit licht en heerst geen
donkerte.*

Zo schreef Shinran het in zijn Shoshinge.

En ik hoop, vanuit de diepte van mijn vriendschap voor je, dat we spoedig samen deze verzen nog eens voor Amida's altaar zullen zingen.

Shitoku.

EEN NIEUW JAAR STAAT WEER VOOR ONS. DE WENSEN REGENEN NEER :
ZIJN ZE ALLE SPONTAAN ? HOEVEEL ERVAN ZIJN OPRECHT ?
"SABBE SATTĀ BHAVANTU SUK HITATTĀ" , ZO LEZEN WE IN METTĀ-SUTTA :
MOCHTEN ALLE WEZENS GELUKKIG ZIJN.

EN OP 'T EINDE VAN ELKE DIENST, IN EKŌ , HOREN WE :
"...EN MOGE IN HEN HET GROTE GEMOED TER VERLICHTING ONTWAKEN
ZODAT ZE ALLEN IN HET ZALIGHEIDSLAND MOGEN GEBOREN WORDEN !"

VOOR 1984 WENST EKŌ AL ZIJN LEZERS EN NIET-LEZERS EEN LANGE
TIJD VAN DIEPE VREUGDE EN ONTVANGEN VAN HET ONEINDIGE LICHT
--- MET DAARBIJ TOCH OOK DE NODIGE GEZONDHEID EN EEN WENSELIJKE
WELVAART.

Tannishō (Het Betreuren van de Dwalingen) is een werk toegeschreven aan Shinrans directe discipel Yuien-bō. Dit werk wordt algemeen beschouwd als een precieze weergave van de gedachte van de Meester tijdens diens laatste levensjaren en als de volledige openbloeiing van de Reine Land Leer in zijn meest logische consequenties.

Het 5de hoofdstuk van Tannishō heeft betrekking op Shinrans houding ten opzichte van de traditioneel ingeburgerde eerbied tegenover ouders en voorouders, een houding die hoofdzakelijk, in China zowel als in Japan, geïnspireerd was door Confucius. Het was dan ook gebruikelijk dat, ter ere van ouders en voorouders, erediensden belegd werden, altaren en schrijnen of zelfs tempels opgetrokken werden, waar men dan, op gepaste dagen de voorgeschreven sutra's of, in de oudere Reine-Landtempels, de Nembutsu reciteerde.

Shinran verwerpt nadrukkelijk dergelijke praktijken als bijgelovig, oppervlakkig en weinig zinvol. In dit afwijzen van elke vooroudercultus staat hij zo goed als alleen in het Japanse religieuze leven.

De "Boeddhistische" vooroudercultus was gegrondvest op de opvatting dat de gelovige door zijn "praktijken" een som van verdiensten kon verzamelen, en dan die verworven verdiensten overdragen op andere wezens. Deze verdienstenoverdracht geschiedde meestal volgens de gebruikelijke Bodhisattvageloften, aan alle wezens, maar vaak werd die verdiensteoverdracht ten voordelen van de afgestorvenen gedaan. Shinran verwerpt eveneens de mogelijkheid verdiensten te verwerven, en bijgevolg ook het overdragen ervan, zelfs daàr waar het om kinderlijke piëteit gaat.

In zijn opvatting is de verdienste van de Nembutsu uitsluitend (yui) de verdienste die Amida, het Oneindige Boeddhaschap, aan de wezens overdraagt en niet een verdienste waarover de mens zelf kan beschikken.

IK, SHINRAN, HEB UIT PIËTEIT^a VOOR MIJN (overleden) OUDERS
ZELFS NIET ÉÉNMAAL DE NEMBUTSU GEZEGD^b,

- a - piëteit (kyōyo) : kinderlijke eerbied, zorgzaamheid voor de ouders, hier meer algemeen als hulde aan de overleden ouders bedoeld, een belangrijk onderdeel van de Chinese en Japanse gedragscodes, sterk geïnspireerd op de ethische leer van Confucius.
- b - conventioneel wordt de Nembutsu gereciteerd met de bedoeling dat de aldus verworven karmische verdiensten de overleden ouders en voorouders moeten bijstaan om het nirvana te bereiken.

DE REDEN (hiervoor) IS DAT ALLE LEVENDE WEZENS, WELKE OOK,
SEDERT ZOVEEL VROEGERE LEVENS EN ZOVELE BESTAANSVORMEN^a,
MIJN OUDERS OF MIJN BROEDERS EN ZUSTERS ZIJN.

- a - levens en bestaansvormen : het karmische net van oorzaken en gevolgen, waardoor de opeenvolgende geboortes geconditioneerd wordt. In de loop van deze karmische evolutie, sedert de "begin-loze tijd", zijn immers alle wezens op een of andere manier aan elkaar verwant geweest. Deze opvatting van de karmische verwantschap der wezens kan overigens ook in figuurlijke zin opgevat worden, wat de eenheid van wezens en dingen en tevens de wederzijdse solidariteit en verantwoordelijkheid van de wezens beklemtoont.

IN HET HIERNAVOLGENDE LEVEN EEN BOEDDHA WORDEND^a, MOET IK ELK VAN ZE REDDEN.

- a - Boeddha worden : het verwezenlijken van het Reine Land (= nirvāna) is niets anders dan het Boeddhaschap deelachtig worden. Deelnemend aan dit (vormloze) Boeddhaschap, wordt de rest-activiteit van elk "wezen" mee werkzaam in de natuurlijke, spontane werking van het Grote Mededogen, dat de Gelofte-Kracht (*gan-riki*) is.

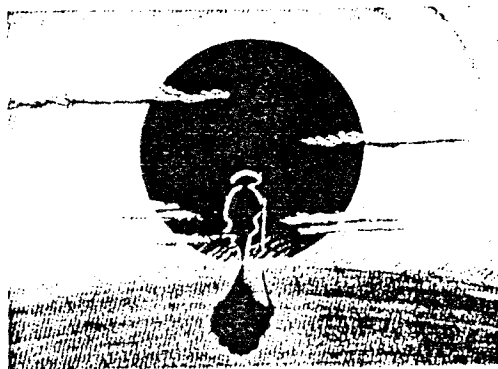
WANNEER IK (hiernaar) OP EIGEN KRACHT ZOU KUNNEN STREVEN, DAN ZOU DIT WAARLIJK EEN GOEDE HANDELING^a ZIJN; DAN ZOU IK INDERDAAD (de verdienste van) DE NEMBUTSU OVERDRAGEN^b OM VADER EN MOEDER NAAR HET HEIL TE HELPEN.

- a - goede handeling, goede praktijk : de goede praktijk is enkel mogelijk voor volmaakt goede wezens, heiligen en wijzen die binnen of dicht bij het charisma van de historische Boeddha leven. Vermits de doorsnee-mens niet in dat geval is, en door zijn existentie gebonden blijft aan begeerte, haat en fundamentele onwetendheid, blijft de efficiënte (d.i. goede) praktijk buiten zijn bereik. Het aanspraak maken op een doeltreffende, heiligende eigen-praktijk is voor het grote gros van de levende wezens enkel een vorm van hoogmoed, zelfverheerlijking en zelf-begoocheling.
- b - overdracht van verdienste (*ekō*) : een karmisch goede daad verwekt een karmisch gunstige verdienste. In principe kan dergelijke verdienste overgedragen worden. Maar de dwaze, tot zonde geroepen mens kan geen echt religieus-goede daad stellen en bijgevolg geen verdienste overdragen.

WANNEER IK ECHTER DIE EIGEN-KRACHT^a LAAT VAREN EN (daardoor) SPOEDIG DE VERLICHTING^b VERWEZENLIJK, - IN WAT VOOR KARMISCH LIJDEN^c IN DE ZES PADEN VAN BESTAAN^d EN IN DE VIER SOORTEN VAN GEBOORTES^e (de wezens) OOK ZINKEN - EN BEGINNEND BIJ DIEGENEN MET WIE IK KARMISCH HET NAUWST VERBONDEN BEN, DANK ZIJ DE HOGERE WETENSFORMEN^f EN DE GESCHIKTE MIDDELEN^g ZAL IK DAN BIJ MACHTE ZIJN ZE (naar de andere oever) TE VOEREN.

- a - eigen-kracht (*jiriki*) : de zelf-georiënteerde wil, de persoonlijke plannen, noodzakelijkerwijze direct of indirect gebaseerd op gehechtheid, haat of illusie. Deze beperkte ik-gerichte berekeningen (*hakarai*) zijn het die zich verzetten tegen de inwerking van de Ander-Kracht (*tariki*), welke niets anders is dan de dynamiek van Amida's Grote Mededogen.
- b - verlichting (*satori*) : bodhi, nirvana, de Geboorte in het Reine Land. Wie in dit bestaan *shinjin*, de toestand van het diepe, volledige vertrouwen in de Ander-Kracht, deelachtig wordt, verwezenlijkt verlichting op het moment zelf van zijn (laatste) sterven.

- c - karmisch lijden (*gōku*) : vrucht van onheilzame karmische daden (*akugo*), waaraan binnen de lijdenswereld van geboorte-en-dood niemand kan ontsnappen.
- d - zes paden van bestaan (*rokudō*) : de werelden waarin volgens de Indisch-Boeddhistische cosmologie zich het bestaan der 'voelende' wezens afspeelt : 1) de hellewerelden, 2) de wereld van de hongergeesten, 3) de dierenwereld, 4) de wereld van de demonen, 5) de mensenwereld en 6) de godenwerelden. Deze zes paden van bestaan worden vaak ook in psychologische zin geïnterpreteerd.
- e - vier soorten van geboortes (*shishō*) : begrip uit de oudindische natuurwetenschappen, zijnde : 1) geboorte uit een baarmoeder, 2) geboorte uit een ei, 3) geboorte uit een schimmel, 4) geboorte door plotse verandering (spontane geboorte, metamorfose).
- f - hogere wetensvormen (*jinzū* , Sanskriet : *abhijñā*) : de hogere vormen van kennis en wijsheid, eigen aan het Boeddhaschap : kennis der geheime natuurkrachten, het goddelijke oog, het goddelijke oor, het kennen van anderen gemoed, de herinnering aan vroegere bestaansvormen, de wetenschap het onheilzame in het heilzame om te zetten.
- g - geschikte middelen (*hōben*, Sanskriet *upāya*) : de aangepaste heilsmiddelen waarmee Boeddha's en Bodhisattva's de lijdende wezens, vaak buiten hun eigen weten om, helpen op de weg naar de verlichting. De geschikte middelen zijn een onderdeel van de Gelofte-Kracht. Shinran Shōnin gebruikt *hōben* eveneens als aanduiding voor de praktijken verbonden aan de 19de Gelofte (zelfkracht-Nembutsu) en aan de 20ste Gelofte (meditatieve en niet-meditatieve goede praktijken), door Amida aangewend om de beoefenaars van de eigen-kracht geleidelijk te leiden tot het ontvangen van de werking van de Ander-Kracht.

DE PLAATS VAN SHINRAN SHŌNIN IN HET BOEDDHISME

(IX)

Het in de mens sluimerende verlossingsverlangen, dat we eventueel inderdaad met de term *bodhicitta* of zelfs Gelooftekraft kunnen aanduiden, is nog steeds werkzaam in de sfeer van verlangens en gehechtheden, maar dan wel met een niet meer zo egocentrische gerichtheid. Het drukt zich immers uit als een wil tot doorbreken van de ik-gerichtheid van het menselijke denken. De zin die deze nieuwe gerichtheid aanneemt is niet meer het eigene individuele, maar het "cosmisch" spirituele. Deze nieuwe dynamische gerichtheid is dan inderdaad *bodhicitta* in de nauwere, meer letterlijke betekenis van deze term; het is de vonk (Eckharts *funkelein*) van boeddhaschap immanent in het bestaande, die de mens ertoe aanzet zich los te wrikken van zijn egoïstische en egocentrische neigingen en berekeningen.

Het is de *bodhicitta* die, zodra de mens ze in zich ontdekt heeft (wat toch de grote daad van geloof, vertrouwen en overgave is), wordt tot de aansporing zich los te maken van de *klesa*, de mentale neigingen die vertroebelen, hinderen, ketenen, blokkeren.

Volgens de Reine-Landdoctrines is de *bodhicitta* de actieve aanwezigheid van het boeddhaschap, die de mens spontaan pulseert naar hetgeen hij in essentie is : de Boeddha zelf.

In zijn *Kyō Gyō Shin Shō*, toont Shinran duidelijk aan dat de praktijk van de Nembutsu als uitdrukking van de Diepe Overgave niets anders is dan de *bodhicitta* zelf (*bodai-shin*) die tevens overeenstemt met *ekacitta* (*i-shin*), de geest in eensgerichtheid , de geëngde geest.

Daar waar *Shan-tao* vijf verschillende heilspraktijken vermeldt, waarvan de Nembutsu weliswaar de belangrijkste is en de andere vier als "bijkomend" gekwalificeerd worden, gaat *Hōnen* een stoute stap verder. Hij neemt het op zich deze, door alle andere conventionele Boeddhistische scholen aanvaarde en gehuldigde praktijken, te zien als inderdaad de éne ware weg die de mens leidt tot de uiteindelijke en definitieve bevrijding uit *samsara*. Uit de vijf praktijken dient de mens dan ook de éne noodzakelijke en werkzame te kiezen, en die éne dan ook exclusief waarde toe te meten. Voor *Hōnen* is er geen twijfeling mogelijk : die éne praktijk van de Nembutsu is in zijn ogen de enige mogelijke, zeker in dit Tijdperk van de Decadente Leer (*mappō*). En dit reciteren van de Naam wordt dan ook voor hem de enige doeltreffende en beslissende praktijk.

Hōnen heeft de redenen, de gronden van deze exclusieve keuze uiteengezet aan de hand van doctrinale en theoretische argumenten, maar ook door de inzet van zijn sterke persoonlijkheid, sterk ook door de tegenstelling die hij oproep t.o.v. van de tempelgeleerden en de elitairen. Zijn impact is immers niet enkel te danken aan zijn predikings- of redeneringstalent, maar voor een zeer groot gedeelte ook aan de eigenlijke revolutionaire stelling die hij innam, al was het maar door zijn streven de Leer van de Boeddha los te maken van de hofkringen en van de hiërarchieën van *Hiei*, *Nara* en *Koya*. Dat deze hem dan ook het leven zuur gemaakt hebben, valt best te begrijpen.

De hoofdbrok van Hōnens argumentering is neergelegd in zijn *Senjaku-Hongan-Nembutsu-shū* (Verzameling van belangrijke Passages betreffende de Nembutsu gebaseerd op de Oorspronkelijke Gelofte), verschenen in 1198.

De publicatie van dit werk, midden in één van de politiek, sociaal, economisch en religieus meest troebele periodes, heeft een sterke wijziging in het Japanse geestelijke leven ingeluid. Hierdoor werd een einde gesteld aan het de facto monopolie van een elitair Boeddhisme, dat als hoogontwikkelde heilsleer strikt voorbehouden was gebleven ('n typisch Japans verschijnsel!) tot de kloosters, de hōfkringen en de intellectuele adel, terwijl het "gemene volk" zich moest tevreden stellen en koest houden met wat Boeddhistisch gefinte superstities. Het publiceren van Hōnens hoofdwerk betekent de opening van het Boeddhisme als heilsleer inderdaad voor alle wezens, voor alle kringen. Ook in dit opzicht slaat de Reine-Landstroming een terugkeer naar het oorspronkelijke Boeddhisme in.

Hoezeer de *Senjaku* en zijn argumentering een revolutie in het geestelijke leven inluidde, toch liet dit werk heel wat vragen open, die Hōnen zelf niet heeft kunnen of willen duidelijk beantwoorden. Verschillende van zijn belangrijke discipelen hebben nadien getracht deze onduidelijke punten meestal op zeer uiteenlopende wijzen en interpreteringen uit te klaren.

Reeds bij het leven van de Meester ontstonden er in de piepjonge school hevige discussies en bij Hōnens dood viel de School van het Reine Land (*Jōdo-shū*) in verschillende strekkingen uiteen.

Shinran Shōnin heeft zich ingespannen aan te tonen dat hij het was die de diepere gedachten van zijn meester het getrouwt heeft weergegeven. Geheel de Jōdo-Shinshu traditie is gebaseerd op deze gedachte en dit verklaart ook de aanwezigheid van Hōnen als zevende patrarch van de School.

Om zijn stellingnamen te verduidelijken tegenover al wie de nieuwe stroming zag als een afwijken van de hoofdtekst van het Boeddhisme, heeft Shinran, in het spoor van Hōnen, beroep gedaan op diens kritische methode die een onderscheid maakt tussen de leer-elementen die thuishoren binnen het bereik van de "absolute, uiteindelijke" waarheid (*paramartha-satya*) en zodoende niet gebonden zijn door omstandigheden, en anderzijds de elementen gekoppeld aan het bereik van de relatieve, geconditioneerde en verwoordbare waarheid (*vyahāra-satya*) die afhankelijk is van historische en/of geografische en/of psychologische omstandigheden. Dit onderscheid tussen twee waarheidsaspecten is niet eigen aan Shinran, maar vormt één van de hoofdpunten van Nāgārjuna's *Madhyamaka*-systeem en is trouwens duidelijk aanwezig in de Pāli-kanon.

Shinran Shōnin schakelt dit onderscheid in de praktijk van de Nembutsu in.

Zo stelt Shinran twee verschillende aspecten van de Nembutsu tegenover elkaar: met het "absolute" niveau komt overeen de Nembutsu als werking van de Naam en van menselijke uitdrukking van overgave aan de Ander-Kracht, van dankbaarheid en van nederigheid; het relatieve niveau komt dan overeen met de Nembutsu beoefend als heilsp praktijk, de Nembutsu van de eigen-kracht.

Zodoende weigert Shinran - wat trouwens een logische gevolgtrekking is - te aanvaarden dat het mechanisch reciteren van de Naam noodzakelijkerwijze een uitdrukking is van de Diepe Overgave (*shinjin*), dat de "grootte" van die Overgave evenredig zou zijn met de hoeveelheid van het gereciteerde, - of zelfs dat het reciteren van de Naam een afdoend middel is om de bevrijding te verwezenlijken. Al deze interpreteringen wijzen volgens hem op gebruik van de eigen-kracht, die geconditioneerd en relatief is.

Hij richt deze kritische houding in functie van de bron waaruit de Nembutsu, in diens beide aspecten, kan voortvloeien : enerzijds de Nembutsu als absolute uitdrukking van de Overgave, die zich in de mens manifesteert als verwoording, maar vanuit het Boeddhachap (als *Dharmakāya*) afkomstig is als " Kracht van de Oorspronkelijke Gelofte (*hongan-riki*) ; anderzijds echter als de betrekkelijke, relatieve en relationele, geconditioneerde Nembutsu die verwoord wordt vanuit individuele overwegingen en bijgevolg dan ook steeds egocentrisch gericht is (" *ik wil door de Nembutsu en zijn praktijk verlost worden* ").

Deze kritische houding van Shinran Shōnin ten opzichte van de Nembutsu, die Meester Hōnen toch als een éénheid afgetekend had, kan verklaard worden door de soms wel absurde en zelfs vitterige discussies die Hōnens discipelen, tegen de geest van de Meester in, bezighielden, o.a. wat betreft het aantal Nembutsu's dat dagelijks zou dienen gereciteerd te worden.

Om te beletten dat dergelijke *out of the question* disputaties in de Jōdo-Shinshū zouden te berde komen, zette Shinran in zijn *Ichinen-tanen mon'i* (Nota's bij Eénmaal-Spreken en Veel-Spreken) aan afstand te nemen van dit probleem door het op een ander niveau te plaatsen.

Inderdaad : dergelijk probleem kan enkel oprijzen in een milieu waar alle aandacht nog toegespit is op een kwantitatieve praktijk en waar bijgevolg, ofschoon blijkbaar onbewust, de inhoudelijke kwaliteit van de Nembutsu op de achtergrond geschoven wordt.

De voorkeur voor een kwantitatieve aanpak is een zeer vaak voorkomend verschijnsel. Men gaat hiermee een aantal soms pijnlijke evaluaties uit de weg. De kwantitatieve aanpak is in vele gebieden een gemakkelijksoplossing.

Een hoeveelheid is meetbaar. Een aantal Nembutsu's kan geteld worden en geeft dan de indruk dat de "verdienstelijkheid" van de praktijk inderdaad "groot" of "klein" kan genoemd worden. Het inbrengen van zulke maatstaven kwam Shinran voor als een winkelierstruukje, het Onmeetbare Boeddhachap onwaardig.

Zonder dat dit eigenlijk ooit in Hōnens bedoelingen kan gelegen hebben, is zijn opvatting over de Nembutsu bijgevolg opnieuw omgezwaaid geworden naar de verworven individuele verdienste, naar de eigen-kracht. De Nembutsu zou dan, als een mantra of een dharani gehanteerd worden. Deze terugkeer naar praktijken eigen aan de mystieke of esoterische scholen van het elitaire Japanse Boeddhisme uit de *Heian*-periode, lag aan het andere uiterste van Hōnens prediken van de Nembutsu.

Het is dan ook gemakkelijk te begrijpen dat deze omzwenking van de Nembutsu naar de eigen-kracht, gevoegd bij de banaliteit van de discussies, de diep-religieuze mentaliteit van Shinran diep relevolteerd moeten hebben.

Deze revolte heeft hem gestimuleerd en aangepord om met dergelijke haar-klievende milieus te breken en zelf, via de eigen beleving van de Nembutsu, een nieuwe benadering van Hōnens onderricht uit te werken, zonder daarbij evenwel de inhoud van Hōnens leer in het gedrang te brengen en zonder nieuwe, eigen elementen in te lassen.

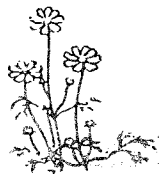
Welke ook de verschillen zijn die men kan vaststellen tussen de Reine-Land-lering zoals die tot ons gekomen is via Hōnens geschriften en via de tradities van de stromingen die zich op hem beroepen (de *Jodo-shū* met haar vier hoofd-vertakkingen), en de interpretatie van die zelfde lering door Shinran, wat hij deed was in feite niets anders dan gegevens die gemeengoed waren (en nog zijn) van de gehele Boeddhistische heilsfilosofie en die dan ook nauw betrokken waren bij de bronnen van Hōnens revolutionaire evolutie, meteen ook te gebruiken om Hōnens woorden duidelijker te stellen. Shinran stelde dus niet

voerop dat hijzelf, de "dwaze kaakop" (hij tekende immers steeds als *Cutoku* = dwaze kaakop), het beter wist dan zijn geliefd Meester; maar wel dat hij, boven het gekrakeel van Honens discipelen heen, teruggreep naar hetgeen hijzelf uit de mond van de meester gehoord had.

Shinrans benadering vanuit de overgeleverde leerinhoud, maar uitmondend in een nieuwe visie, verantwoordt meteen de benaming die hij aan zijn inter-prefatie van de Nembutsu-leer gaf: "De Ware School van het Reine Land", een benaming die niet ontstaan is uit een individualiserend gevoel van trots, een naar-zich-toetrekken van verdiensten, maar wél tekenend is voor Shinrans getrouwheid aan zijn leermeester. "Waar" (*shin*) slaat immers niet terug op een beter-weten van Shinran, maar op de ware woorden door Meester Honen uitgesproken.

WOORDEN VAN
ZUIKEN SAIZO INAGAKI

*Veronderstel een zieke op zijn doodsbed. Hoe ontzettend
lijdt hij !*

*Hoezeer is hij verdrukt onder het gewicht van zijn karmische
daden en driften die hij eindeloos sedert kalpa's en kalpa's
opgestapeld heeft !*

*Zijn bewustzijn wordt wazig en verdoofd. Slechts met moeite
kan hij nog ademen ; zwaar ademt hij uit, nauwelijks inademend.
Lichamelijke of geestelijke kracht heeft hij niet meer, en
zelfs tot het "horen" van de Naam is hij niet meer in staat.*

*Hoe vaak, ook al zijn we nog zo gezond, is onze toestand
zowat als die van de stervende zieke. Waarlijk, we zijn zo
ellendig, zo machteloos, zo verdwaasd dat we niet de minste
mogelijkheid hebben boeddha te worden.*

*In deze zin van "verlichting verwezenlijken" of "boeddha
worden", zijn we er niet beter aan toe dan zulk een machteloze
zieke, stervende mens !*

*Daarom is het dat Tathagata Amida, door zijn Voortijdelijke
Geloofte, voor ons deze verlichting reeds verwezenlijkt heeft.*

KURUMA-NEMBUTSU

Peut-être n'est-il pas sans intérêt pour nos lecteurs de citer ici une coutume curieuse en usage autrefois au Japon dans les ateliers monétaires.

A chaque coulée - car la monnaie ancienne n'était pas frappée, mais bien coulée, comme en Chine - on fondait quelques médailles dites *e-sen* (deniers-images) portant des formules bouddhiques ou autres symboles religieux (figures plus ou moins grossières de divinités ou d'animaux) afin de porter bonheur, non seulement à l'ensemble de l'émission, mais aussi aux personnes qui allaient en faire usage.

J'ai remarqué une petite médaille de ce type dans la collection d'Extrême-Orient du Cabinet des Médailles, Bibliothèque Royale, à Bruxelles. Elle est uniface et se rapporte à la secte bouddhique *Jōdo-shū* (Terre Pure ou du Suprême Bonheur). On lui donne habituellement le nom de *kuruma-nembutsu* ou "roue-prière au Bouddha", d'après l'inscription qu'elle porte et qui se lit dans le sens des aiguilles d'une montre, allusion possible à cet ustensile sacré que l'on appelle en Occident "cylindre ou moulin à prières".

Les six caractères se lisent *Namu Amida Butsu*, invocation considérée, ainsi que nos lecteurs le savent, comme supérieure à toutes les pratiques religieuses.

Ce genre de médaille était autrefois émis à l'occasion d'une fête bouddhique ou encore de l'ouverture d'un temple, d'où son nom général de *matsuri-sen* (denier de fête) ou *miya-sen* (denier de temple).

Karl PETIT

EEN LEUGEN BE-LEVEN

door Abe Yoshida

Hier zit ik nu op de grond, in mijn slaapkamer. Ik luister naar Ella Fitzgerald die in de kamer hiernaast aan 't zingen is op mijn 900 dollar stereo-kefen die ik gekocht heb met de hulp van mijn vriendin Lynn die samen met mij woont op Halekoa Drive, samen ook met mijn vriend Roland en mijn altijd-weg-zijn vriend Lloyd die z'n tijd liefst htervandaan doorbrengt. En nu zit ik te denken aan mijn reis naar Japan. Ik ben nu al enkele weken terug thuis, terug op m'n job in de Beachcomber, terug hier om te proberen 'n paar zinnige dingen te schilderen of iets uit m'n gitaar te krijgen. Terug hier bij die smerige stapel borden in het vergiet en bij die hoop smerige afval die maar niemand naar buiten wil brengen. En

zo bij mezelf zit ik te zeggen : "Godverdomme, wat ben ik blij dat ik die reis gedaan heb en dat ik 'n maand lang uit de smerlapperij hier weg was."

Maar nu dat ik weer thuis ben, zie ik dat er juist niets veranderd is. Het huis is nog altijd hetzelfde gebleven, met kakkerkakken en al. Ik ben nog altijd even lui en dat verklaart waarom Lynn me altijd met lijfstraffen bedreigt als ik niet doe wat ze vraagt. En wanneer Roland of Lloyd mij ondervragen over Boeddhisme of zo, dan weet ik nog altijd niet wat te antwoorden... gewoonlijk vertel ik hun dan maar wat ik links of rechts van één of ander leraar opgestoken heb. Maar terwijl ik het aan 't zeggen ben, weet ik dat het kloferij is omdat ikzelf niet precies versta waarover het gaat. Voor mij is dat net even eenvoudig en duidelijk als te zeggen dat ik de Nembutsu niet met een oprecht gemoed kan zeggen.

Dat heeft me wel een hele tijd zitten vervelen. Toen ik in Japan was onder- vroeg ik Kumira Sensei hierover. Hij zei me eenvoudig weg, zonder de minste aarzeling : " Laten we dan maar heel ons leven lang de Nembutsu zeggen gewoon als een leugen."

De Nembutsu is voor mij iets erg abstracts en ik vind het ontzettend moeilij- kjerover te praten. Maar wanneer die Nembutsu in mijn geest opkomt, dan wordt-ie voor mij precies een spiegel : geen oprechtheid in het uitspreken van de Nembutsu, en geen oprechtheid in het leven van mijn leven. Dus wat nu gedaan ? Naar de verdommenis als ik er iets van begrijp. 't Beste dat er te doen is, denk ik zo bij mezelf, mijn best doen, da's zowat al dat ik erover kan vertellen.

Toen ie 90 was, zei Picasso eens over kunst en leven :

"Je moet erg voorzichtig zijn met hetgeen je doet. Want het is juist wan- neer je denkt dat je het minst vrij bent, dat je misschien het meest vrij bent. En je bent helemaal niet vrij wanneer je het gevoel hebt reuzevleugels te hebben. Want die beletten je gewoon te wandelen."

(overgenomen uit de Pacific Seminar '83 publicatie
"Searching for Meaning")

OP ZOEK NAAR EEN ZIN

Thema van Pacific Seminar 1983
door Hisao Inagaki

heen en weer komend en gaande
zwellen de watervogels zo maar rond
zonder een spoor achter te laten.
en toch raken ze de weg niet kwijt
(Dogen)

Bloemen bloeien in de lente; de maan wast en krimpt. Kan daar een beteke- nis in zitten ? De mens is gewoon een reiziger doorheen ruimte en tijd, zijn voertuig is het karma. Waarheen gaat hij ? Kan daar een betekenis in zitten ?

Al wat bestaat wordt bestuurd door een ingewikkeld netwerk van wetten : natuurwetten, menselijke wetten, spirituele wetten. Wetten van een lagere

orde worden ondervangen door wetten van een hogere dimensie. En wetten van een hogere dimensie worden almaardoor ondervangen en opgenomen in een wet van een nog hogere dimensie. Dit proces van streven en zoeken naar een steeds meer fundamentele wet brengt ons uiteindelijk tot de ervaring, de beleving van de uiteindelijke, universele wet van Dharma.

Net zoals al het leren en proberen en zoeken in de prille kinderjaren zin heeft inzoverre het de mens voorbereid op latere jaren, van kind tot volwassene -- en dit ook in ons geestelijke leven --, zo verkrijgt al wat we denken en verwerven zijn volle betekenis slechts inzoverre het ons kan leiden tot een steeds hogere dimensie van ons geestelijk leven. Bij de finale analyse zal dan ook elke handeling, elke gedachte die leidt tot het verwezenlijken van Dharma als zinvol beschouwd worden. Bij het verwezenlijken van de Dharma zal elkeen bevinden dat elk verschijnsel, elke beweging inderdaad zinvol was. Zo zal iedereen ontdekken dat alles in het bestaan uiteindelijk "de zin van het zinloze" heeft.

* * * * *

ZIN VAN WAT ? In ons zoeken naar een 'zin', vragen we ons allereerst af "de zin van wat ?". Het antwoord ligt klaar : de zin van het leven. Maar vermits ons leven een onontwarbare samenstelling is van ontelbare materiële en psychische elementen, zal onze eerste taak erin moeten bestaan te pogen die elementen te sorteren, te klasseren en te bepalen welke van die elementen meer fundamenteel en belangrijker zijn dan de overige.

ZIN VOOR WAT ? Een handeling of een toestand verkrijgt een zin wanneer men bevindt dat ze gericht zijn op een bepaald doel waarin we een echte zin ontdekken. De betekenis van het leven kan gezocht worden in het verbreden en uitdiepen van zichzelf - natuurlijk niet in de materiële zin, maar in de geestelijke. Tijdens het moeilijke proces van het uitdiepen van de eigen ervaring van zichzelf, kunnen we een aantal elementen tegenkomen in onszelf die dat uitdiepen meteen blokkeren. We noemen ze 'bonno' (boze driften). Deze 'bonno' bezorgen ons bovendien vervormde beelden van het leven en geven ons bijgevolg een verwrongen zin van het leven. Terwijl wij zoeken naar de ware zin van het leven, komen we tot de bevinding dat die zin ons enkel kan gegeven worden door iemand die deze zin doorgrond heeft : de Boeddha. Men zegt ons dan ook dat hij ons die zin getoond heeft en waar we ernaar moeten zoeken. Ons leven krijgt bijgevolg zijn volle zin wanneer we de zekerheid

Calligrafie
Zenmon Kosho Ohtani

E - TŌ
Wijsheidslicht

慧

燈

光
照

bekomen dat we inderdaad op het juiste pad naar het Boeddhachap zitten.

ZIN VAN DE ZIN In ons zoeken naar 'zin', stellen we vast dat geleidelijk de kleinere en oppervlakkige betekenissen vervangen worden door een al maar bredere en diepere zin. Vaak betreuren we dat ineensstorten van zinnen en betekenissen waaraan we vroeger zoveel levenswaarde gehecht hebben, maar achteraf ontdekken we hoe groot de vreugde is voor het leven een nieuwe en waarachtige zin gevonden te hebben.

Wij zijn slechts verdwaasde wezens vol verblinde driften, in een wereld die niets anders is dan een brandend huis van vergankelijkheid. Alle dingen, zonder uitzondering, zijn leugens en ijdelheden, totaal zonder waarheid en achtheid. Enkel de Nembutsu is waar en echt.

(Tannishō , Naschrift 19)

En wanneer de Nembutsu het enige ware en zinvolle is, kunnen we dan ten volle zijn zin waarderen ?

Wat de Nembutsu betreft, hier is niet-zin de echte zin, vermits hij niet kan geprezen, verklaard of zelfs in gedachten gevat worden.

(Tannishō , 10)

GLOSSARIUM

VOOR HET

SHIN-BOEDDHISME

(VIII)

HÖKE-NIDO (de Verheerlijkings- en Verschijningslanden)

Samenstelling waarmee verkort het Verheerlijkingsland (= Reine Land ; zie *hōdo*) en het Verschijningsland (= Grensland, enz.; zie *hoben-kedo*) aangeduid worden.

HOMBUTSU (hoofd-Boeddha)

In de meeste Boeddhistische stromingen (en/of tempels) is er meestal één

Boeddhafiguur die als belangrijkste beschouwd wordt en dan ook het belangrijkste voorwerp van hulde en verering is. Zo is Shākyamuni b.v. de *hombutsu* in de Theravāda- en Zen-stromingen, en Vairocana (*Dainichi*) in de Shingon-scholen. In de Jōdo-Shinshū is Amida niet enkel de *hombutsu*, maar tevens de enige Boeddha waaraan hulde gebracht wordt.

Vermits Amida staat voor het Oneindige Boeddhaschap, omvat hij alle andere Boeddha's en Bodhisattva's, die allen beschouwd worden als zijnde manifestaties en projecties van Amida Buddha.

Deze exclusiviteit heeft sommigen er weleens toe verleid Amida voor te stellen als een "énige God" en aan de Jōdo-Shinshū monotheïstische neigingen toe te schrijven. Dergelijke toeschrijving is evenwel slechts de vrucht van evangelische wensdromen en begripsverwarringen. Duidelijker zou alleszins zijn in dit verband te spreken van een "mono-boeddha-isme".

HŌMETSU (tijdperk zonder Leer)

Vanaf de oudste tijden leeft in alle Boeddhistische middens, zowel Hīnayāna als Mahāyāna het besef van de eigen vergankelijkheid. De Leer (*Dharma*) heeft van nature uit immers twee niveaus: een absoluut niveau, weerspiegeld in de fundamentele leerstellingen (o.a. Vier Edele Waarheden, Ontstaan in Afhankelijkheid, enz.) die onafhankelijk van tijd en ruimte onbeperkt en oneindig werkzaam blijven op wezens en dingen, - maar ook een menselijk, historisch niveau (leeraars, discipelen, schriftuur, tempels, enz.). Dit laatste aspect is 'werelos' en bijgevoegd onderhevig aan vergankelijkheid, verandering en ondergang. De Boeddhistische leersystemen en instellingen gaan dus onvermijdelijk een ondergang tegemoet.

Deze ondergang wordt traditioneel in drie etappes gezien: 1° het Tijdperk van de Ware Leer (500 of 1000 jaar na Shākyamuni), 2° een Tijdperk van de Schijnbare Leer, en 3° een Tijdperk van de Ondergaande Leer (*mappo*). Na verloop van deze drie periodes begint een Dharma-loos tijdperk. Daarin zijn leersystemen en -instellingen verdwenen; enkel de absolute leer (*paramārtha-saddharma*) blijft dan over, zelfs buiten het weten van de wezens. Deze Dharma treedt dan in de wereld op als de dynamiek van het Oneindige Boeddhaschap, de Gelofte-Kracht, ook Ander-Kracht genaamd, die onafhankelijk van de historische evolutie van het Boeddhisme werkzaam blijft en de wezens naar het nirvana (= Reine Land) voert.

Shinran zegt daarom dat vanaf het derde tijdperk enkel de Reine-Landvorm van het Boeddhisme nog efficiënt blijft, ook na het verdwijnen van de Leer: "*Wanneer ik in geest al die zaken overschouw, dan kunnen de diverse leringen van het Pad der Wijzen niet langer meer nuttig beoefend worden en is Verlichting op die wijze uitgesloten. Daartegenover wordt de Ware Lering van het Reine Land als pad naar de Verlichting nu doorslaggevend.*" (KCSS, VI, 117).

HONGAKU (ingeboren boeddha-natuur)

Het Boeddhaschap is in alle wezens, vanaf 'de beginloze tijd', ingeboren. Het is deze aard die ze uiteindelijk tot de verlichting voert. In de meeste Mahāyāna-scholen wordt deze stelling gezien als de al-aanwezigheid van de Verlichting. Essentieel zijn alle wezens dan ook ex origine verlicht (dus *buddha*) en is de Verlichting niets anders dan het moment waarop de wezens tot de werkelijkheid van deze aanwezigheid komen. Deze opvatting kan filosofisch verklaard worden door het niet-dualistisch karakter van het Boeddhisme. Zoals er geen fundamenteel onderscheid is tussen nirvana en samsāra (de verlossing en de lijdenswereld), zo is er geen fundamenteel onderscheid tussen de Boeddha en de 'niet-verlichte'

wezens. Het Pad der Wijzen (het Boeddhisme van de zelf-kracht scholen) moedigt meditatieve praktijken en "goede werken" aan om de ingeboren Verlichting te realiseren. Het Shin-Boeddhisme stelt daarentegen dat onze Verlichting verwezenlijkt wordt ten gevolge van de werking van Amida Buddha. Diens Gelofte-Kracht, de natuurlijke werkzaamheid in ons van Amida's Praktijk en Mededogen, brengt de ingeboren Boeddha-natuur tot uiting. Shinran Shōnin schrijft hierover o.m. : "Wanneer wij het Boeddheland van Vrede en Geluk bereiken, dan openbaart onze Boeddha-natuur zich als de begiftiging van de Kracht van de Voortijdelijke Gelofte." (KGSS V,37).

De oorspronkelijke ingeborenheid van de Boeddha-natuur in de wezens is één van de hoofdstellingen van de Tendai-school, maar speelde ook in de evolutie van de Reire-Landstroming een aanzienlijke rol. De 6de patriarch van de Jōdo-Shinshū, Genshin, verdedigde met klem (in zijn *Ichijō-yōketsu*) deze opvatting en het is blijkbaar door hem dat Shinran ertoe gebracht werd aan *hongaku* een belangrijke rol in de verwezenlijking van de Verlichting toe te kennen.

HONGAN (Voortijdelijke Gelofte)

Sanskr. *pūva-praṇidhāna*, Chin. *pen-yūan*. Het Mahayāna-Boeddhisme heeft de idee van mededogen (*karuṇā*) uitgewerkt tot het concept *praṇidhāna* en zelfs *pūva-praṇidhāna*. Buiten de "gewone" geloften (meestal 4) die de bodhisattva aflegt, werden sommige bijzondere Bodhisattva's gezien als de belichaming van "bijzondere" geloften. Zo kent men voor Samantabhadra en Kṣitigarbha b.v. elk 10, voor Dharmakara zelfs 48 geloften (in de Chinese versie). Ofschoon deze term dus vaak voorkomt, zijn zijn implicaties niet altijd duidelijk. Gewoonlijk wordt *praṇidhāna* vertaald als "gelofte, diepe wens, wil", maar deze woorden geven niet de volle betekenis van het origineel weer, want *praṇidhāna* impliceert diverse bijbetekenissen zoals "gerichte al-liefde", "geobjectieerd mededogen", zodat de "gelofte" toepasselijk wordt in praktisch elke levenssituatie. D.T.Suzuki geeft aan deze term zelfs de Engelse vertaling "prayer".

De Voortijdelijke Gelofte is een vitale kracht, waarvan het werkingsveld in elk wezen aanwezig is om dit naar de Volkomen Verlichting te voeren. Zo kan men b.v. zeggen dat ze in Shakyamuni optrad om hem aan te sporen de Grote Sūtra te prediken, waardoor de werkzaamheid van de Voortijdelijke Gelofte tijdruimtelijk (d.i. historisch) gereveleerd werd. De Voortijdelijke Gelofte is de uitdrukking van Amida's wil als *karuṇā*. Samen met *prajñā* (Wijsheid) vormt *karuṇā* voor ons de personaliteit van de Boeddha, van het Boeddhachap.

"Voortijdelijk" (soms ook weergegeven als "oorspronkelijk") betekent letterlijk "vóór" in tijdsverband, wat inhoudt dat de Voortijdelijke Gelofte aan het bestaan van elk wezen voorafgaat. Ze is de basis zelf van elk wezen, doordat ze elk wezen tot een zeker spiritueel zelf-besef brengt vanuit de bodemloze diepte en vanuit het beginloos verleden, d.i. vanuit het Dharmalichaam als Zo-heid (*dharmakāya-dharmatā*, *hossho-hosshin*). M.a.w. de Voortijdelijke Gelofte is de natuurlijke heilsdynamiek van Amida Buddha (als Oneindig Boeddhachap werkzaam in Mededogen) die dan het aspect van *hoben-hosshin*, dharmalichaam van geschikte middelen, aanneemt. Het is de diepe wil die oprijst uit de meest mysterieuze levensbronnen om alle wezens te bevrijden uit de karmische wereld van geboorte-en-dood. De Voortijdelijke Gelofte is dan ook *Namu Amida Butsu* zelf in menselijke benadering.

(Naast *hongan* vindt men voor de Voortijdelijke Gelofte eveneens *seigan* : "de Gelofte bij uitstek" en *gugan* of *guzei* : de Allesomvattende Gelofte.

HONGAN-RIKI

(Gelofte-Kracht)

Sanskr. *pūrva-praṇidhāna-bala* , Chin. *pen-yüan-li*.

De Kracht van de Voortijdelijke Gelofte, de natuurlijke werking die ontstaat uit de Gelofte en geactualiseerd wordt door *shinjin* (de toestand van Diepe Overgave). Het is door de werking van *hongan-riki* dat de wezens *shinjin* kunnen verwezenlijken en aldus in het Reine Land geboren worden.

T'an-luan voerde bovendien het begrip *hongan-tariki* in : de Ander-Kracht van de Voortijdelijke Gelofte, om aan te duiden dat deze gelofte geenszins vermengd is met enige vorm van "eigen-kracht". In *Tannisho*, 3 herneemt Shinran deze term.

HÖON-KŌ

(Eredienst uit dankbaarheid)

Religieuze viering belegd om dankbaarheid te betonen voor bewezen diensten. Meer in het bijzonder de religieuze bijeenkomst waarop Shinrans heengaan herdacht wordt. Volgens de zonnecalender is dit 16 januari. Naast deze "grote" *Hoon-kō*, worden in veel tempels en bij leken vaak maandelijks *Hoon-kō*-vieringen belegd (op de 16de van elke maand).

HŌSHA-NO-NEMBUTSU (de Nembutsu van dank)

Door de gelovige wordt de Nembutsu niet gereciteerd met enige bedoeling, wat een blijk zou zijn van toegeven aan eigen-kracht en bijgevolg twijfel aan de Ander-Kracht; maar enkel als uiting van dankbaarheid voor Amida's onvoorwaardelijke gave van het heil aan alle wezens, onder de vorm van de Gelofte-Kracht.

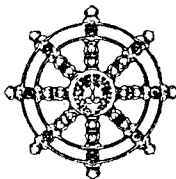
HŌSHŌ-ZAMMAI

(spontaneïteits-samādhi)

Is de geestelijke concentratietoestand (*samādhi*) waarin de Bodhisattva's vanaf de achtste trap (*bhūmi*) vertoeven; in dit stadium zijn al hun handelingen spontaan, moeiteloos en natuurlijk.

Het woord *hōshō* verwijst naar elk vermogen, zoals b.v. het zien of het horen, dat aangeboren is zonder enige behoefte het te verwerven. Het heeft een betekenis als 'wat de eigenschap van het leven zelf is' en is het tegengestelde van hetgeen men 'verwerft door inspanning of praktijk met het inzicht te verwerven'.

In KGSS IV, citeert Shinran *Jōdo-ron chū* , T'an-luan's commentaar op Vasubandhu's "Verhandeling over het Reine Land" : "Hier verkrijgt de bodhisattva de 'hōshō-zammai' geheten samādhi. Door de wonderlijke kracht eigen aan deze samādhi , kan hij zich gelijktijdig, in één gedachtemoment manifesteren in de tien richtingen, om op elke plaats hulde te brengen aan alle Boeddha's en alle Boeddha-verzameling-oceanen. Zelfs in een ontelbaar aantal werelden waar er geen Boeddha, geen Dharma en geen Sangha zijn, manifesteert de bodhisattva zich op de meest diverse manieren, en op evenveel manieren onderricht, bekeert en bevrijdt hij de wezens. Aldus is hij onophoudelijk de Boeddha-werken aan het verrichten. En toch heeft hij van den beginne af, in zijn gemoed niet de minste gedachte aan komen en gaan, niet de minste gedachte aan huldebrengen en niet de minste gedachten aan wie ook te bevrijden."

TIBET

Blijkbaar zet de Chinese Volksrepubliek zich wél open om de economie en de levensstandaard op te krikken, maar van een ware liberalisering op cultureel of religieus gebied is er niet veel sprake. Buiten wat punctuele *performances* in Peking of Shanghai, gehouden vooral met een oog op het buitenland, is er geen algemene evolutie naar grotere openheid of tolerantie merkbaar.

En dat blijktbaar nog minder wat betreft de etnische minderheden. Ook de situatie in Tibet, ondanks aanvankelijk optimistische verwachtingen en geruchten, geeft niet veel blijk van religieuze verdraagzaamheid.

Voortdurend komen er in India druppelgewijs berichten toe over massaprocessen en executies. Men spreekt zelfs van een ware golf, waarbij al meer dan 3.000 doodsvonnissen zouden gevelde en voltrokken zijn, meestal na onterende martelingen. De verdachten worden beschuldigd van moord, roof, overval, diefstal, zwarte markt, maar 'toevallig' zijn er onder de beschuldigen veel mensen die hun families in ballingschap waren gaan bezoeken, of zelfs Tibetaanse ballingen die onder de veilig geachte dekking van een Indiaas paspoort, naar Tibet reisden om er hun verwanten op te zoeken. Zelfs de grote geleerde Geshe Lobsang Wangchuk, van de Drepung universiteit te Lhasa, en één van de weinige hoge lama's die in Tibet gebleven waren en de jarenlange troebelen tot nu toe overleefd had, zou terechtgesteld zijn.

Moet men in die hernieuwde anti-Boeddhistische politiek een gevolg zien van de moeilijke onderhandelingen die de Dalai Lama sedert jaren met de Chinese regering voert en die nu in een ernstig slop zouden zitten ?

Het secretariaat van de Dalai Lama houdt documentatie, getuigenissen en bewijsstukken ter beschikking van internationale organisaties, zoals Amnesty International.

Maar wie in België zal het op zich nemen wat van die gemartelde en gedode Tibetanen in de weegschaal te werpen tegen het miljardencontract van Bell Telephone ?

POLEN

Eind november reisde Shitoku naar Polen om er eens kennis te maken met Poolse Boeddhisten. Hij bezocht er in de eerste plaats natuurlijk de jonge Jodo-Shin gemeenschappen te Warszawa en te Kraków, maar was ook te gast bij Zen- en Kagyupa-groepen.

Al deze contacten waren zeer hartelijk en de enkele lezingen die Shitoku er hield hadden plaats voor een geïnteresseerd en dankbaar publiek.

Vanuit Polen bracht Shitoku vele hartelijke groeten mee voor de Shin-gemeenschap gegroepeerd rondom Jikō-ji, evenals voor alle Boeddhisten in onze landen.

POOLS KOKEN ...

Bij dat bezoek aan Polen, ontving Shitoku diverse geschenken, hoofdzakelijk boeken, die dan ook prompt in de tempelbibliotheek terechtgekomen zijn. Een bijzonder emotioneel geladen geschenk kwam van een arm oud man, Pali-boeddhist en eertijds zowat boekhandelaar, die niets anders kon aanbieden dan 4 exemplaren van een Engelse uitgave over de traditionele Poolse keuken. Eén exemplaar staat in onze tempelbibliotheek (als enig kookboek ...). Wie wil er één van die 3 andere exemplaren van

"Old Polish Tradition in the Kitchen and at the Table" ? Tegen een kleine bijdrage voor onze "Polen-hulp" wordt dat boek u dan opgezonden.

✦ COPYRIGHT

In de meeste boeken en tijdschriften vind je , vaak in 't Engels ook, een discrete vermelding als "Alle rechten voorbehouden... niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt... op welke andere wijze ook... enz. enz."

Voor Ekō gaar dat natuurlijk niet op !

Overname, kopiëren, vertalen, vermenigvuldiging enz. zijn niet verboden op welke wijze ook. Maar toegelaten zonder enige voorafgaandelijke toelating van wie dan ook.

Toch één (of twee) kleine voorwaardes voor eventuele overname : een goede bedoeling, en daarbij een duidelijke bronvermelding.

★ ERRATA

In Ekō 23 zijn er bij de opmaak enkele lijnen weggefallen benedenaan p.9 en bovenaan pag.12. Ziehier de verbeterde versie (*cursief de lijnen die er wél staan*)

"Want dit is de grandioze taak die het 'shinjin-wezen' toekomt : niet enkel voor zichzelf een onbewogen geluk genieten, maar present te zijn

... in de verlichtende werking van het Boeddhaschap, van Amida's Geloofte-Kracht, om zo, door deelneming in de Ander-Kracht, alle andere wezens te brengen naar de zaligheid van het Nirvana , nadat men eerst zelf door die Ander-Kracht 'verlicht/verwezenlijkt' is geworden.

Ofschoon er in het Christendom veel sprake is van de Goddelijke Liefde, toch vindt men daarin niet deze universele betrokkenheid, deze niet-moreel-discriminerende opvatting van heil voor en door alle wezens.

Dit is, geloof me, één van de vele glanspunten die het Shin-Boeddhisme aan de mensheid toe bieden heeft; er zijn er nog vele andere die voor de Europese mens boeiend zijn, maar het zou ons toch te ver....

leiden moesten we nú op al die punten ingaan.

Hartelijk dank voor de lezers die ons op deze weglating gewezen hebben !

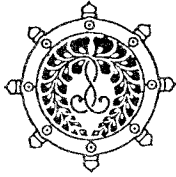
★ EUROPEAN SHIN SERIES nr 5

Kleine brochure met de tekst van een lezing door Shitoku A.Peel in Japan gehouden over "Jodo-Shinshu and Christianity". Afgestemd op een Japans Boeddhistisch publiek, met behandelend een vergelijking van concepten als God, zonde, ziel, geloof.

In volgend nummer komen we uitgebreider terug op deze reeks, waarvoor enkele nieuwe publicaties gepland zijn. Misschien wel in het Pools...

Momenteel *pro memoria* zijn er volgende titels :

1. SHIN-BOEDDHISME 50 BF/HF1 8,-
2. LE BOUDDHISME SHIN 50 BF/HF1 8,-/FF 10
3. REPORT OF THE FIRST EUROPEAN SHIN CONFERENCE 150 BF/HF1 11,-
4. K.G.KELL : DIE SIEBEN PATRIARCHEN DER JODO-SHINSHU 100 BF/HF1 8,-

JIKŌ - JI

ROOSTER VAN BIJENKOMSTEN

Di 20.12 20 u.	Di 21.02 20 u. Memoriaal J. Deprez (17.02)
Di 10.01 20 u. Memoriaal S. Inagaki*	Di 28.02 20 u.
Di 17.01 20 u. Hōon-kō**	Di 13.03 20 u. Memoriaal E. Verpoest (12.03)
Di 24.01 20 u.	Di 20.03 20 u. Higan-e°
Di 31.01 20 u.	Di 27.03 20 u.
Di 07.02 20 u.	Zo 08.04 → Hanamatsuri°°
Di 14.02 20 u. Nehan-e***	Di 11.04 20 u.

* Herinneren we eraan dat Zuiken S. Inagaki één van de inspirators is van het Shin-Boeddhisme in Europa; uittreksels van zijn geschriften verschijnen geregeld in Ekō (ook in dit nummer). Eigenlijke viering 13.01).

** Hōon-kō Gedachtenis van Shinrans overlijden (16 januari). Zie hierover ook in dit nummer het Glossarium.

*** Nehan-e Gedachtenis van Shākyamuni Buddha's Parinirvana : Nirvana-dag, eigenlijke viering 15 februari.

° Higan is een bijzondere devotionele periode van 5 tot 7 dagen; hoofddag van de Lente-Higan is 21 maart.

°° Hanamatsuri of Bloemenfeest, is het gedenken van Shākyamuni Buddha's geboorte. Zo het weer het enigszins toelaat, maken we er weer een tuinfeest van, in Shitoku's tuin. Om de organisatie ervan mogelijk te maken, graag vooraf aanmelden, liefst zo vroeg mogelijk, alleszins vóór 15.03. Details worden dan medegedeeld.

Voor contacten buiten deze bijeenkomsten of bijzondere diensten : Centrum raadplegen.

A L'INTENTION DE NOS AMIS FRANCOPHONES

=====
Ce n'est pas parce qu'on adhère au Bouddhisme, qu'on pratique les enseignements, qu'on médite en temps requis, qu'on se comporte suivant les règles de la morale et de la sagesse ou qu'on récite le Nembutsu à foison, que la vie, cette chaîne de naissances-et-de-morts, cette existence empreinte de souffrance, d'impermanence et de non-soi, vous épargnera.

Si, dans certaines religions, il est compréhensible qu'on se révolte contre un Dieu dit infiniment bon et sage, mais qui ne vous protège pas efficacement contre les souffrances résultant du Pêché Originel, un Bouddhiste plongé même dans la plus effroyable misère intérieure, n'a pas le moindre reproche à faire au Bouddha ni au Dharma.

Lorsque dans la vie les choses que vous aimez vous échappent, s'évanouissent en ne vous laissant que peines et misères : n'est-ce pas précisé-ment là une démonstration concrète du Noble Enseignement ?

Or, il est bien vrai que toutes ces considérations ne paraissent que futilités et verbiages pour quiconque vient de perdre les choses qui donnaient un sens à son existence quotidienne.

S'il n'y a pas de consolation humaine, il ne reste comme ressource que l'appel du Bouddha. Au-travers des aveuglements, des maux et des haines qui comme un immense grillage s'interposent entre La Lumière Infinie et l'esprit qui souffre, il faut entrevoir, ne fût-ce qu'une seule fraction de seconde, la certitude de la Grande Compassion.

Tel est le contenu du message à un ami malheureux qui sert d'éditorial à ce 24ème Ekō .

Vient ensuite une traduction commentée du 5ème chapitre du Tannishō (Une traduction française complète a été réalisée par le Rév.J.Ducor, de Genève. Voir en page 22). En page 8, 9ème suite de "La Place de Shinran Shōnin dans l'Ensemble du Bouddhisme", exposant les motivations qui ont amené la doctrine de la Terre Pure à se poser comme secte consacrée exclusivement au Nembutsu, puis les divergences d'interprétations de certains points obscurs.

En page 12, un texte dans son français d'origine, dû à notre ami Karl Petit. Nous avons préféré l'original à une éventuelle traduction. C'est un peu un test pour savoir s'il ne serait pas possible (contrairement aux tendances bi-linguistiques de mode en Belgique) de juxtaposer dans Ekō des articles en plusieurs langues. La recherche d'un sens de la vie est l'objet d'un article de notre ami Hisao Inagaki. Nous continuons également notre Glossaire du Bouddhisme Shin; l'article central "Hong'an" traite du Vœu Originel (ou Primordial), une des notions-clés de la doctrine.

A la fin de cette année 1983, qui est aussi la sixième année de notre petit périodique, nous souhaitons beaucoup de bonheur intérieur et de joie profonde à tous nos amis lecteurs.

Principieel bepaalt het CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME noch bijdragen noch lidgeld noch abonnementsgeld. Het Centrum en de onafhankelijke Shin-Tempel JIKŌ-JI zijn financieel en organisatorisch autonoom : hun werking is dus afhankelijk van UW medewerking, UW waardering en UW giften.

Onze bankrekening (voor België) is 417-5028151-32 (Centrum voor Shin-Boeddhisme, 2419 Lille). Voor Nederland en buitenland : postrekening 000-0173766-39 (A.Peel, B-2419 Lille, België)

J I K Ō - J I T E M P E L V A N H E T L I C H T V A N M E D E D O G E N

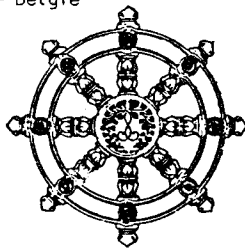

Grote Beerstraat 69 - 2000 Antwerpen
(voor bijeenkomsten : zie pag. 23 ; ook op afspraak)

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME

Ziftaart 21 - 2419 Lille - België

Contact : Rev. Shitoku A.Peel
tel.(014) 22 12 42

Verantwoordelijk uitgever : Sh.A.Peel - 2419 Lille